

Beste Kastelvriend(in),

Voor U, zo vlak voor de vakanties gaan beginnen, een nieuwe Nieuwsbrief!

Nieuws van de V.K.H.Z.

Kastelen en Historische buitenplaatsen

Als het goed is heeft U in april deel 25 ontvangen van onze Infomap: Kastelen en historische buitenplaatsen met als inhoud:

- Huis Der Boede en zijn bewoners (Deel 2).
- Een praatje bij een plaatje: Zicht op het Huis te Persijn.
- De buitenplaats Lommerrijk te Hillegersberg, een historisch geografische analyse.

De volgende editie van Kastelen en Historische buitenplaatsen verschijnt in oktober.

Voor onze Infomap hebben wij een Namen en Huizenregister samengesteld, deze is, net als een update van de Inhoudsopgave, gratis te [downloaden](#) via onze website.

U kunt het register ook als papieren versie ontvangen, maar hier vragen wij dan wel een bijdrage voor print en verzending voor.

U kunt het register op 160 grams papier ontvangen door € 5,- over te maken op IBAN-nummer: NL87 RABO 0310 8937 71, ten name van de VKHZ onder vermelding van Register, dan sturen wij het U zo spoedig mogelijk toe.

Agenda

Kasteel Duivenvoorde

Bezitters van een museumkaart kunnen op diverse data in juni en juli een arrangement krijgen waarbij een kop koffie en een rondleiding hoort door de tentoonstelling 'Thuis op Duivenvoorde'. Kijk voor data op de agenda van het museum. www.kasteelduivenvoorde.nl.

Huygens Museum

Van 3 april tot en met 28 september is er in het Huygens Museum te Voorburg naast de vaste collecties een tentoonstelling over de rol van de tuin in de zeventiende eeuw. Niet alleen een plek om groenten te verbouwen, maar ook een plek van rust en ontspanning. Er werd ook voor het eerst over tuinen geschreven in de zogenoemde hofdichten. Er is ook aandacht voor het huidige klimaatdebat met een fotografisch drieluik. www.huygensmuseum.nl.

Binnenhof Renovatie

Vlakbij de Hofvijver op Plaats 22 in Den Haag kun je zowel de geschiedenis als de toekomst van het Binnenhof bekijken. Hier worden naast elkaar de archeologische vondsten én de ontwerpen voor het complex na de renovatie getoond. Je kunt zien hoe de renovatie van de 4000 kamers, gangen, zolders en kelders plaats vindt. Er zijn voorwerpen uit de gebouwen zelf te zien, die voorheen niet voor het publiek zichtbaar waren. Er is ook een interactieve game over de archeologische ontdekkingen te doen. De entree is gratis en bekijk de site voor meer informatie, zoals de openingstijden. www.binnenhofrenovatie.nl

Verslag Vriendendag in Veere

Allereerst werden we met koffie en koek ontvangen in 'De Korenmaat', een parochiegebouw naast de Grote Kerk te Veere, door Dave Siebrecht, commandeur van de Souvereine Orde St Jacob in Holland.

Na een korte inleiding van Dave vertrokken we voor een wandeling door Veere,

Wandeling door Veere

Eerst de cisterne en de Grote Kerk aandoend.

De cisterne, een regenput, is gebouwd in 1551 in opdracht van Maximilian van Bourgondië. Het is een achthoekig gebouw met een straalgewelf en bogen op slanke zuiltjes. Maximilian had de vele handelaren in Schotse wol beloofd dat er voldoende drinkwater en spoelwater voor de wol zou zijn. De put werd gevoed door het water van het dak van de Grote Kerk en de voorraad water in de cisterne is max. 200 m³.

De oudste delen van de 'Grote Kerk' stammen uit 1332. In 1444 werd in de kerk het huwelijk tussen de Schotse Mary Stuart, dochter van James I van Schotland, en Wolfert VI van Borsele, heer van Veere, gesloten. Door de toenemende handel tussen Schotland en Veere groeide de bevolking flink door veel Schotse handelaren. Vanaf 1472 heeft Wolfert VI van Borsele daarom de kerk uitgebreid. Tijdens de bouw bleek dat de voorkant onvoldoende steun had in de moerassige bodem. Het geheel begon

weg te zakken. Daarom is de kerk nooit afgebouwd en de toren die 100m. hoog had moeten worden, kreeg de zo kenmerkende stompe vorm. In de Napoleontische oorlog is Veere in 1809 gebombardeerd door de Engelsen. In 1810 was heel Walcheren in handen van de Fransen. De Grote Kerk is gebruikt als ziekenhuis, waardoor de kerk vanaf die tijd niet meer als kerk gebruikt. Eind negentiende eeuw werd de kerk het allereerste Rijksmonument in Nederland. Vandaag de dag vinden er allerlei culturele evenementen plaats. Na de kerk ging de wandeling door over de vestingwallen van Veere. Veere kreeg ergens tussen 1341 en 1348 stadsrechten. Vanaf 1340 werd begonnen met de eerste ommuring van Veere, bovendien omringd door grachten. In 1572 werd Veere Oranje gezind en vanaf 1585 kwamen er daarom wallen, bastions en vesten. In 1810 werd er door de Fransen een extra linie gebouwd, bestaande uit 6 bastions met twee eilandjes daarin. Hier werd ook een stenen beer aangelegd met een monnik erop. De beer diende om het zoete water van de vestinggracht en het zoute zeewater van elkaar te scheiden. In de stenen beer is een overdekte doorgang met schietsleuven.

In de 19^e eeuw vertrokken er veel inwoners van Veere en daardoor bleven de vestingwerken nog redelijk intact.

Na de vestingwallen ging de wandeling langs de Schotse huizen, waar de wolhandelaren uit Schotland woonden. Nu is het Museum Veere in enkele van deze huizen gevestigd. Op de benedenverdieping hebben we een maquette van kasteel Zandenburgh bezocht.

Hierna liepen we terug om in de Korenmaat van een heerlijke lunch te genieten.

Lezing van Siebrecht over Zandenburgh

In de delta van de Schelde ontstonden in de loop der tijd kreken met kreekruggen, waarop zich mensen vestigden. Er zijn Kelten, Romeinen en Vikingen langsgekomen. Toen er zich boeren vestigden, kwamen er ook ambachtslieden.

Er ontstonden de eerste kastelen, 'mottekastelen' genoemd. Het vroegste dorp ter plaatse was Zanddijk met een eerste vermelding in 1134. De familie van Zandick als leenman van de abdij van Middelburg wordt als een van de eerste stichters genoemd. Na het overlijden van Simon de Zandick zonder mannelijke erfgenamen, wordt Claes van Borselen de leenheer. Het adellijke geslacht van Borselen (veel mogelijke spellingen) heeft een zeer belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van Zanddijk en Veere. In het begin zijn zij de ambachtsheren van Zanddijk, later heren van Veere.

Rond 1250 heeft Hendrik Wisse van Borselen opdracht gegeven tot de bouw van kasteel Zandenburgh/ Sandenburgh (veel mogelijke spellingen) op een kreekrug bij het dorpje Zanddijk. Hij werd in 1280 opgevolgd door Wolfert I van Borselen, die Veere als haven van Zanddijk heeft gesticht. afgebouwd en de toren die 100 m. hoog had moeten worden, kreeg de zo kenmerkende stompe vorm.

Vanaf de 14e eeuw was Veere veel belangrijker dan Zanddijk. In de loop van de volgende tientallen jaren groeide het kasteel uit tot één van de grootste en prachtigste kastelen van Zeeland.

Zijn erfgenamen noemden zich vanaf 1338 heren van Veere.

In de 15e eeuw werd het aanzien van de familie nog groter door het huwelijk van Wolfert VI met Mary Stuart van Schotland. In 1486 kwam de heerlijkheid van Veere in handen van de familie

van Bourgondië.

Het kasteel is in 1505 voor een groot deel in vlammen opgegaan. In 1530 en 1532 waren er grote overstromingen, waardoor er weer schade werd geleden. In 1572 koos Veere de kant van Oranje en werden er op Zandenburgh Franse troepen gelegd. Tijdens dit verblijf is eerst de kapel en later het hele nog resterende deel van het kasteel afgebroken. Rond 1573 is de kerk van Zanddijk verwoest in de oorlog tussen de Geuzen en de Spanjaarden. Het grootste deel van het geslacht Van Borselen was in deze kerk begraven en moeten hier nog onder het weiland liggen.

Na de Tweede Wereldoorlog was er helemaal niets meer te zien, behalve de resten van grachten. In 1955 heeft er na aanleiding van de geplande ruilverkaveling een archeologisch onderzoek plaatsgevonden, waarbij funderingen zijn blootgelegd. Deze zijn daarna weer toegedekt.

Souvereine Orde St Jacob in Holland;

Nog een laatste woord over de Souvereine Orde St Jacob in Holland. Rond 1290 is de ridderorde gesticht door graaf Floris V van Holland. Twaalf edelen werden tot ridder geslagen. Wolfert I van Borselen was één van de eerste ridders van de orde. De verplichting voor de ridders was een rit te paard naar Santiago de Compostela en terug en het inzetten van goede daden. Het ridderschap blijft tot op heden bestaan en kan worden overerfd. Onze gastheer vandaag Dave Siebrechts is commandeur in de orde.

Na een drankje en een hapje werd de dag afgesloten en gingen wij allen weer naar huis.

Tot ziens, *Kltty Jansen, foto's: Albert Speelman*

K & B in het Nieuws

Herstel kapel Landgoed Oud-Poelgeest nabij

Symbolisch werden op 20 februari enkele tegels vanaf de kantelen op het dak op de grond gegooid om het begin van de restauratie van de kapel op landgoed Oud-Poelgeest in te luiden. Het gebouw zal met historisch verantwoord materiaal in de oorspronkelijke staat worden gerestaureerd. De kapel ligt aan de Haarlemmertrekvaart en is in 1857 gebouwd in de neogotische stijl. Het werd gebouwd als gebedsruimte, maar heeft in de loop van de tijd verschillende functies gehad. De gevels, het dak en de vensters zijn hard aan restauratie toe. Het is de bedoeling dat het gebouw erna een multifunctionele bestemming krijgt, zoals culturele en educatieve doelen en mogelijk horeca. De restauratie vindt plaats door een initiatief van de Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest en wordt gesteund door onder andere de provincie Zuid-Holland en de gemeente Oegstgeest.

(Bron: Monumentaal; 7 februari 2025)

Foto Albert Speelman

Kasteel Oud-Wassenaar op koers naar herstel

De geschiedenis van het landgoed gaat terug tot de zeventiende eeuw. Het huidige kasteel Oud-Wassenaar is gebouwd rond 1877, in opdracht van Cornelis Jan van der Oudermeulen. Er kwam een gebouw met trapgevel, zijvleugels en torens in Hollandse en Franse neorenaissance stijl.

De kostbaarste materialen werden gebruikt. Het hele huis werd een 'gesamtkunstwerk'. Ook de nieuwste technieken werden ingezet zoals stromend warm water, centrale verwarming en zelfs een eigen elektrische centrale. Ook werden er stallen, een koetshuis en woningen voor de tuinman en de koetsier gebouwd. Ook de tuin werd opnieuw ontworpen en aangelegd. In de twintigste eeuw is het kasteel voor veel belangrijke vergaderingen en congressen ingezet, met daarbij een functie als hotel.

Gasten als Churchill, Montgomery, koningen en filmsterren hebben er verbleven. Onderhandelingen over de herstel-betalingen na de Tweede Wereldoorlog vonden er plaats. In 1952. Ook het huwelijksfeest van prinses Margriet werd in 1967 ter plekke gehouden.

Sinds 1874 bestaat de Monumentenstichting Kasteel Oud-Wassenaar. In het park zijn inmiddels 60 appartementen gebouwd.

Het kasteel verkeert nu in een slechte staat. De stichting Monumentenzorg neemt het tijdelijk over om het voor verder verval te behoeden en te restaureren en verduurzamen. Het kasteel wordt wind- en waterdicht gemaakt. Er wordt beveiligd door anti-kraakbewoning. Als dit is bewerkstelligd kunnen de volgende fasen van herstel beginnen. In samenwerking met de gemeente, de provincie en de omwonenden wordt gekeken naar de herbestemming. Behoud van het pand staat hierbij voorop. De financiering moet tot stand komen door bijdragen van diverse partijen zoals overheid, private partijen en betrokken stakeholders.

(Bron: De Erfgoedstem; 12 maart 2025)

Bezoek de restauratie van buitenplaats Trompenburgh

Vanaf begin mei tot eind augustus opent Trompenburgh te 's Graveland in het weekeinde de deuren voor belangstellenden. Met rondleidingen kan men kennis maken met de rijke geschiedenis van het buiten én de restauratie volgen. Het is een unieke kans om

het huis in zijn huidige toestand te zien.

In de zeventiende eeuw heeft Cornelis Tromp, zoon van Maerten Tromp, Trompenburgh als buitenplaats gebouwd. Vóór 1673 stond op dezelfde plek een ander buiten. Deze was door de vrouw van Cornelis Tromp geërfd van haar eerdere echtgenoot. Dit buiten is in het rampjaar 1672 door Franse troepen verwoest. Het nieuwe buiten heette eerst Syllisburg naar een Deense grafelijke titel van Tromp. Er is veel behouden gebleven, met als hoogtepunt de koepelzaal. De huidige eigenaar van het buiten, Monumentenbezit, wil graag dat het buiten veel vaker te bezoeken zal zijn. Vanaf 2020 wordt er op grote schaal gerestaureerd en verduurzaamd. Het is de bedoeling dat het geheel van huis en de tuin zoveel mogelijk wordt gerestaureerd in de 17^e-eeuwse stijl. Zo worden de 17^e-eeuwse schilderijen weer allemaal blootgelegd door de later opgebrachte bruine lagen te verwijderen.

Op termijn zal het buiten worden opengesteld voor het grote publiek. Wanneer U dit jaar de rondleiding heeft gedaan, bent U in staat om de gerestaureerde staat te vergelijken met de toestand nu. De opbrengst van de rondleidingen wordt volledig ingezet voor de nog uit te voeren restauraties.

Het is mogelijk om te reserveren voor de rondleidingen via: www.trompenburgh.nl/

(Bron: Monumentaal; 12 maart 2025)

Foto:: Albert Speelman)

‘Krottenkoning’ moet renovatie villa betalen

Het laatste nieuws over Huize Ivicke te Wassenaar. Het pand is in 2006 uitgeroepen tot rijksmonument, samen met het speelhuisje en het toegangshek. Het ligt aan de N44 tussen 's-Gravenhage en Wassenaar. Na jaren van verwaarlozing van de villa door de eigenaar nam de gemeente Wassenaar de renovatie op zich. Hij heeft het verschuldigde geld daarop aan de gemeente betaald, maar is vervolgens gaan procederen. Uiteindelijk heeft de Raad van State, het hoogste juridische orgaan in

Nederland, besloten dat Wassenaar in haar recht stond en dat het geld dus niet terug gaat naar de eigenaar. De gemeente Wassenaar is blij met deze uitspraak. Volgens haar is het een doorbraak in de bescherming van erfgoed in Nederland.

(Bron: Monumentaal; 4 april 2025)

Foto: Hans Brandhorst)

Nieuw licht op ontstaan Binnenhof

Uit nieuwe opgravingen van fundamenteën en archeologische vondsten blijkt dat het Binnenhof al in de dertiende eeuw een groot complex was. Een van de vondsten is een zilveren muntje met het beeld van Floris V erop van het einde van de dertiende eeuw en een tweede vondst is een volledig intacte drinkkan, die misschien als bouwoffer is geplaatst.

De oude bouwsporen zijn bijna 800 jaar oud. Ze zijn gevonden aan het Buitenhof, tussen de Mauritsstoren en de Stadhouderspoort. De huidige Stadhouderspoort blijkt voorgangers gehad te hebben. Ook zijn er sporen van een smalle vleugel en een muur om het middeleeuwse hof.

Tijdens het leven van graaf Willem II, (1227 – 1257) stond er al een poortgebouw. In 1247, kort na de verkiezing tot rooms-koning van het Heilig Roomse Rijk, is het Rolgebouw, een deel van de Grafelijke Zalen achter de Ridderzaal, gebouwd. Het poortgebouw dateert uit dezelfde tijd. Floris V (1254 – 1296) breidde het grafelijk slot uit met rond 1280 de Hofkapel en rond 1295 de Ridderzaal. Ook blijkt nu uit de opgravingen ontstond er een nieuw poortgebouw, geflankeerd door een kade muur en een smalle vleugel. In de vleugelaanbouw zijn de resten van een kelder gevonden met zes storkokers, die aansloten op latrines, waarin allerlei resten zijn aangetroffen als een reigerschedel, resten van glas-in-lood, een drinkglas en een ijzeren beitel. Een waar groots complex, een machtscentrum met een grote allure.

(Bron: Monumentaal; 7 april 2025)

Foto:: Albert Speelman)

De stille strijd van Louise Blaauw Six

Louise Six is geboren in 1862 op de buitenplaats Hilverbeek te 's Graveland. Ze trouwt met Frans Ernst Blaauw in 1890. Zij erft in 1895 Gooilust van haar tante en gaat daar met haar echtgenoot wonen. Hij heeft een obsessie met exotische dieren en rond 1900 heeft hij er zo'n 400 rondlopen.

Louise heeft steeds meer financiële last van zijn hobby. De problemen stapelen zich op en het huwelijk wordt steeds slechter. Zij probeert een paar zeldzame dieren te verkopen met het gevolg dat Blaauw probeert haar krankzinnig te laten verklaren om zo heer en meester te worden over Gooilust.

In maart 1930 gaat Louise met haar dienstbode naar Amsterdam, naar de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten met het voorstel om Gooilust aan de vereniging na te laten, met een deal waarin ook haar ouderlijk huis Hilverbeek een rol speelt. Na het overlijden van Louise gaat Gooilust inderdaad naar de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Blaauw vecht het aan via een rechtszaak. Uiteindelijk is in 1937 ten gunste van de vereniging beslist.

De auteur beschrijft deze hele geschiedenis met behulp van brieven, rechtbankverslagen en verder onderzoek en brengt het hele verhaal tot leven.

Auteur: Jeanette Wagenaar

Het boek bevat 224 pagina's en is als paperback voor € 22,50 en als e-book voor

€ 10,99 te bestellen bij uitgeverij de Kring en in de boekhandel. ISBN: 978-94-6297309-1

Heren van de Oude Rijn

Het is niet erg bekend dat er langs de Oude Rijn van Utrecht naar Katwijk erg veel kastelen en buitens hebben gelegen, meer dan 225 zelfs.

De meeste zijn helemaal weg, maar van een groot aantal, zo'n honderd stuks, zijn er nog gebouwen, ruïnes, een toegangshek of alleen een straatnaambordje over. In het boek gaan de auteurs op zoek naar de verhalen achter de buitenplaatsen. Wanneer en waarom werden ze gebouwd langs de Oude Rijn? Wat is er nu nog van over? In het boek komen ze allemaal aan de orde via hun verhalen en beschrijvingen van het buiten.

In het boek zijn ook 14 fiets- en wandelroutes met duidelijke aanwijzingen opgenomen.

De Oude Rijn werd in de 17^e eeuw als trekvaart gebruikt. Naast het jaagpad kwamen er ook honderd vaste bruggen. Hierdoor werd de reistijd tussen Amsterdam en 's Gravenhage gehalveerd. Dit maakte een buiten aan de Oude Rijn een stuk aantrekkelijker. Ook ontstond er veel meer bedrijfsleven zoals kalkovens en kleifabrieken. In het boek is er ook veel aandacht voor de industrieën, de sluizen en ander technisch erfgoed.

De grafcultuur van de heren en dames, bewoners van de buitens, wordt ook besproken. In de kerken waren er graven, op de begraafplaats in Katwijk is er zelfs een graftombe voor de heren van Wassenaer Catwijck, met eeuwig durende rechten natuurlijk.

Auteurs: J. van Es en B.R. Feis

Het boek bevat 210 pagina's en is voor € 24,95 te bestellen via levendergoed@ziggo.nl.

ISBN: 978-90-9039675-0

's-Graveland bestaat 400 jaar. Natuurmonumenten heeft ter ere daarvan een nieuwe culturele wandelroute langs de buitenplaatsen van 's-Graveland gepresenteerd op de Buitenplaats Gooilust. De route is uitgegeven in de vorm van een boekje. Tijdens de wandeling kom je langs allerlei verschillende landschappen, statige

nog slangenmuren en ijskelders aanwezig. En in de natuur zelf zijn nog veel stinzenplanten, paddenstoelen, vleermuizen, dassen en reeën.

Het wandelboekje is te koop voor € 9,99 bij uitgeverij Matrijs en in het bezoekerscentrum Gooi en Vechtstreek van Natuurmonumenten.

Volg ons ook op facebook

facebook.com/vkhzn1

De volgende Nieuwsbrief verschijnt rond september

Namens de VKHZ:
Kitty Jansen & Jurgen van der Kooij

Stichting Vrienden van de Hollandse en Zeeuwse Kastelen en Buitenplaatsen

Het bestuur:

Voorzitter:

drs. Victor Salman – vz@vkhz.nl

Secretaris:

drs. Leander Jansen - info@vkhz.nl

Penningmeester:

Willem Donselaar – pm@vkhz.nl

Vicevoorzitter / website:

Jurgen van der Kooij – webmaster@vkhz.nl

Excursie commissie:

Vacant / **Alg. bestuurslid**
Jurgen van der Kooij

Algemeen:

Medewerker Nieuwsbrief:

drs. Kitty Jansen
nieuwsbrief@vkhz.nl

Redactieraad:

drs. Mathieu Fannee / **Alg. bestuurslid**
dr. ir. Taco Hermans
drs. Hans Koot
Jurgen van der Kooij

Mailadres redactie:

redactie@vkhz.nl

Website :

www.kastelenhollandzeeland.nl

Web-archief :

www.vkhz.nl

Facebook:

facebook.com/vkhzn1

Beheerder: drs. Marca Bultink

IBAN-nummer: NL87 RABO 0310 8937 71

KvK-nummer: 66328810

RSIN-nummer: 856496881

Algemeen Mailadres VKHZ: info@vkhz.nl

Bezoek ook eens ons webarchief op www.vkhz.nl

www.kastelenhollandzeeland.nl